

İlkokulda Ölçme Değerlendirme Alanında
Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesiBurcu Demirbaş Nemli^a

Yükleme: 05.11.2021; Kabul: 21.03.2022; Yayınlanma: 24.03.2022

DOI: 10.30855/gjes.2022.08.01.003

ÖZET

Çalışmanın amacı, 2003 ve 2020 yılları arasında ilkokulda ölçme ve değerlendirme konu alanında ülkemizde yazılan lisansüstü tezlerin incelenerek, derinlemesine bilgi sağlanmasıdır. Nitel bir çalışma olan bu araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Yüksek Öğretim Kurulu'nun tez veri tabanında var olan ilkokulda ölçme ve değerlendirme konu alanı ile ilgili 61 adet tezdən erişime açık olan 56 adet lisansüstü tez oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen ve 8 sorudan oluşan bir form ile veriler toplanmıştır. Formda tezlerin yazıldığı yıllar, türleri, üniversiteleri, yayın dilleri, çalışma grubu/örneklem özellikleri, araştırma modelleri, veri toplama araçları ile veri analizi türlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İçerik analizi tekniği ile verilerin analiz edildiği çalışmanın sonuçları ise şu şekildedir: İncelenen tezlerden en fazla tezin yazıldığı üniversitenin Marmara Üniversitesi, tezlerde kullanılan dilinin Türkçe olduğu, yöntem olarak en fazla nicel yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Çalışma grubu/örneklem özellikleri açısından incelendiğinde ise; 101-500 arası çalışma grubuyla/örneklemle yapılan çalışmaların daha fazla olduğu, ayrıca öğretmen grubuyla yürütülen çalışmaların daha çok yer aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak en çok anketin kullanıldığı, veri analiz türlerinden ise en çok kullanılanların sırasıyla; frekans-yüzde değerleri, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

İlkokul,
Ölçme,
Değerlendirme,
Lisansüstü tez,
Ölçme ve değerlendirme

Keywords:

Primary school,
Measuring,
Evaluation,
Graduate thesis,
Assesment and evaluation

^a Milli Eğitim Müdürlüğü,
İstanbul, Türkiye

Orcid: 0000-0002-8135-0242
burcudemirbasnemli@gmail.com

Analysis of Graduate Theses Written in the Field of Assessment and Evaluation in Primary School

ABSTRACT

The study aims to provide in-depth information by analyzing the postgraduate theses written in Turkey in the field of assessment and evaluation in primary schools between 2003 and 2020. In this quantitative study, the document analysis method has been used. The sample of the research consisted of 56 postgraduate theses, which are accessible from the database of the Council of Higher Education about the subject area of assessment and evaluation in primary schools. In the study, data has been collected in a form that consists of 8 questions and it has been developed by the researcher. In the form, there are questions to determine the years, types, universities, publication languages, study group/sample characteristics, research models, data collection tools, and data analysis types of the theses. The results of the study, in which the data were analyzed with the content analysis technique, are as follows: It is seen that the university where the most thesis was written is Marmara University, the language used in the theses is Turkish, and the quantitative method is mostly used as a method. When analyzed in terms of study group/sample characteristics; It has been found that the studies conducted with the study group/sample between 101-500, and the studies conducted with the teacher group are more in number. As a data collection tool, the most used questionnaires and the most used data analysis types were found respectively; frequency-percentage values, t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA).

GİRİŞ

Ölçme, “bir büyüklüğün gözlenip aynı cinsten bir birimle gösterilmesi (Kan, 2009; s.3), değerlendirme ise; öğretmen ile öğrenme sürecinin ne denli etkili olduğunu belirlemek için yapılan eğitim alanındaki verilerin toplanarak yorumlanması şeklinde devam eden, eğitimden ayrılmayan, sistematik ve çok boyutlu bir süreçtir (Kabapınar, 2009). Ölçme ve değerlendirmenin eğitim-öğretimden ayrı olarak düşünülmemesi, eğitim ve öğretimle bir bütün olarak düşünülmesi daha doğru görünmektedir. Çünkü Süral’ın (2014) da belirttiği gibi; sınıfta gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinin iyi bir şekilde yürütülmesi için öğrenci başarısının ölçülüp değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğretmen ölçme ve değerlendirme sonunda elde ettiği verilere dayalı olarak eksik öğrenmeleri belirleyebilir ve ileri eğitim basamaklarını şekillendirebilir. Benzer şekilde, Şimşek, Bars ve Zengin (2017) de, ölçme ve değerlendirme sürecinin etkili olması sonucu öğretim kalitesinin artacağı görüşünü belirtmişlerdir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme etkili bir şekilde kullanılırsa; ülke genelinde eğitim politikasına kadar yön verebileceği (Karaman ve Şahin, 2014) şeklinde yorumlanabilir.

Ölçme ve değerlendirme ile öğretmenler kullandıkları yöntemlerin ve yaptıkları planların etkililiğini, öğrencilerin konularla ilgili eksiklerini ve hangi kazanımlara ulaşamadıklarını tespit edebilirler (Demirbaş, 2012). Çünkü ölçme ve değerlendirmenin amacı; öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyini, öğretim sonunda planlanan davranışların ne kadar öğrenildiğini veya öğrenilememesi nedenini belirleyebilmektir (Özçelik, 1981). Bu yüzden ölçme ve değerlendirmenin tüm eğitim basamaklarında gerekli olduğu düşünülmektedir. Önal-Çalışkan ve Üstündağ (2010)’da ölçme ve değerlendirmenin, öğretim programının tüm öğelerine geri bildirimde bulunan bir mekanizma olduğundan bahsetmiştir. Gelbal ve Kelecioğlu (2007) da benzer bir şekilde ölçme ve değerlendirmenin eğitim durumlarının etkililiğinin, seçilen yöntem tekniklerin uygunluğunun, hatta ölçme değerlendirmede kullanılan tekniklerin doğruluğunun belirlenmesine kadar birçok alanda yer aldığından söz ederek bu gerekliliği ve ölçme ile değerlendirmenin önemini vurgulamışlardır.

Linn’e (1995) göre; ölçme ve değerlendirme süreci en son yapılır gibi görünmesine rağmen aslında bir sonraki aşamanın da başlangıcı konumundadır (akt. Avşar, 2009). Bu yüzden ölçme ve değerlendirme için her tür öğrenme ve gelişimle ilgili sürekli bir işlem (Yalçınar, 2006) olduğu söylenebilir. Sadece eğitim sistemi açısından değil daha dar alanda sınıfta dersler açısından incelendiğinde de durumun farklılaşmadığı düşünülmektedir. Çünkü bazı dersler bir merdivenin basamakları gibi birbirini takip eden hedef-davranışları içermektedir (Atılğan, 2009). Birbirini takip eden hedef-davranışlar için önceki öğrenilenlerin sonradan öğrenilecek olanları kolaylaştırabileceği veya zorlaştırabileceği fikrinden hareketle ölçme ve değerlendirmenin eğitim öğretim süreci boyunca her aşamada kullanılmasının bir ihtiyaçtan çok gereklilik olduğu yorumu yapılabilir.

Günlük yaşamda insanların farklı birçok durumla karşılaşması onları belirli kararlar almaya yöneltmektedir. Alınan kararların çoğu ise ölçme sonuçlarına dayandığı için ölçmenin insanların günlük hayatında önemli bir yer tuttuğu (Kan, 2009), düşünülmektedir. İnsan hayatının neredeyse birçok alanında ihtiyaç olarak ortaya çıkan

ölçme ve değerlendirmenin yukarıda belirtilenlerin dışında eğitim sistemine sağlayacağı diğer yararlar ise şu şekilde sayılabilir: “öğrencilerde istenen davranış değişikliğinin hangi düzeyde gerçekleştiğinin belirlenmesi, eğitim alanındaki ihtiyaçların ortaya konması (Birinci-Konur ve Konur, 2011), “öğrencilerin başarılarının saptanması, eksikliklerinin belirlenmesi, öğretim yöntemlerinin etkililiğinin anlaşılması, programın zayıf ve kuvvetli yanlarının ortaya çıkarılması” (Baki, 2006; s.200), “bilgilerini geliştirmek için atılması gereken adımlara rehberlik etmesi” (Ahmedi, 2019; s.161) şeklinde sayılabilir. Eğitim açısından daha birçok faydası olan, ölçme ve değerlendirmenin temel eğitimden itibaren tüm eğitim kademeleri için hayati öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle; özellikle, eğitimin temel basamağı olarak görülen ilkökul düzeyinde ölçme ve değerlendirme olmadan bir öğretimin planlanması ve bir sürecin hazırlanması mümkün görünmemektedir. Çünkü eğitimde kazandırılması hedeflenen öğrenmelerin istenen düzeyde kazanılıp kazanılmadığına karar verme noktasında geçerliği ve güvenilirliği yüksek ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Kilmen, Çıkrıkçı-Demirtaşlı, 2009). Tüm bunlardan hareketle eğitim-öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülen ölçme ve değerlendirmenin tüm süreci şekillendirme ve eğitim kalitesini artırma açısından oldukça önemli görüldüğü ve ilkökul gibi eğitim öğretimin temelini oluşturan bir kademede son derece gerekli olduğu fikrinin daha da önemli olduğu düşünülmektedir. Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı ölçme ve değerlendirme alanında ilkökul düzeyinde yapılan çalışmalar hakkında bir fikir sahibi olabilmek, durumu betimleyebilmek açısından çalışmanın amacı; 2003 ve 2020 yılları arasında ilkökulda ölçme ve değerlendirme konu alanında ülkemizde yazılan lisansüstü tezlerin incelenerek, bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmasıdır. Belirtilen genel amaçtan hareket ederek çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. İncelenen lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllar nelerdir?
2. İncelenen lisansüstü tezlerin türleri nelerdir?
3. İncelenen lisansüstü tezlerin üniversiteleri nelerdir?
4. İncelenen lisansüstü tezlerin yayın dilleri nelerdir?
5. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?
6. İncelenen lisansüstü tezlerin çalışma grubu/örneklem özellikleri nelerdir?
7. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
8. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri analizi türleri nelerdir?

YÖNTEM

Nitel bir çalışma olan bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi; araştırılan konu ile ilgili bilgilerin yer aldığı yazılı materyallerin analiz edilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Doküman analizinde esas amaç, yapılan çalışmalar ışığında genel eğilimi ya da mevcut durumu ortaya koymaktır (Çepni, 2010'dan akt. Karamustafaoğlu ve Kılıç, 2020).

Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Yüksek Öğretim Kurulu'nun tez veri tabanında var olan ilkökulda ölçme ve değerlendirme konu alanı ile ilgili 61 adet tezdən erişime açık olan 56 adet lisansüstü tez oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan lisansüstü tezler 2003-2020

yılları arasında yazılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan ve sekiz sorudan oluşan bir form ile veriler toplanmıştır. Oluşturulan formda tezlerin yazıldığı yıllar, türleri, üniversiteleri, yayın dilleri, çalışma grubu/örneklem özellikleri, araştırma modelleri, veri toplama araçları ile veri analiz türlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Hazırlanan form ilk olarak uzman görüşüne sunulmuş ve dönütler doğrultusunda yapılan revizelerle son haline ulaşmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde kullanılan içerik analizi tekniğinde hedeflenen temel amaç, elde edilen verilerin açıklanabilmesi için kavram ve/veya ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.227). Elde edilen verilerin kodlama güvenilirliğinin hesaplanması için alanında uzman öğretim üyesinden yardım alınarak; araştırmacı ile uzmanın kodlamalarının karşılaştırılması yoluna gidilmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) kodlayıcı güvenilirlik formülü kullanıldığında; belirtilen değer 0,80'in üzerinde bulunması analizin güvenilir olduğunu göstermektedir. Elde edilen güvenilirlik katsayı değerleri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1.

Veri Toplama Aracının Güvenirlik Değerleri

Kullanılan Yöntem	Araştırmacının Kodlamalarının Güvenirlik Değeri	Uzmanın Kodlamalarının Güvenirlik Değeri	Ulaşılan Ortalama Güvenirlik Değeri
Doküman İnceleme	0,92	0,94	0,93

Tablo 1'e göre güvenilirlik katsayısı ortalaması 0,93 olarak bulunmuştur. Bu değere göre, analizlerin güvenilir sayılabileceği yorumu yapılabilir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada yayın etiği ilkeleri ile fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine uyulmuş olup; ayrıca, tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesine dayalı bir çalışma olması nedeniyle etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Etik Kurul İzin Bilgiler

Bu makale, araştırma sürecinde herhangi bir canlıdan herhangi bir yolla veri elde edilmediğinden dolayı etik kurul iznine gerekli olmayan makaleler kategorisinde yer almaktadır.

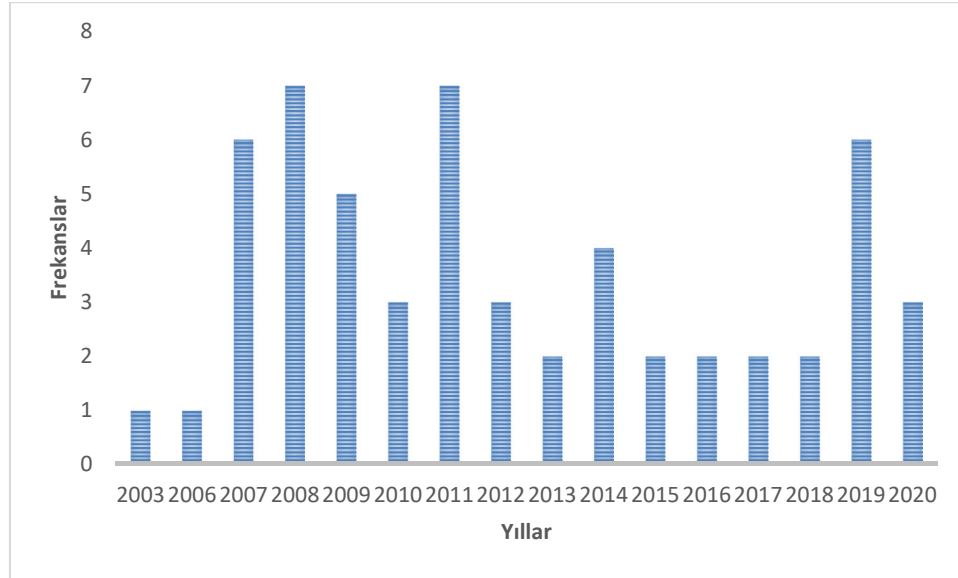
BULGULAR

1. İncelenen lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllar nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin hangi yıllarda yazıldığı ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 1'de yer almaktadır.

Grafik 1.

İncelenen Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Yıllara Ait Frekans Değerleri

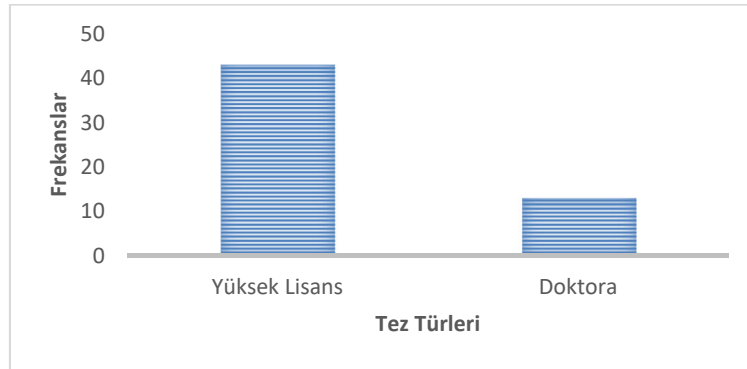
Grafik 1'e göre, ilkökulda ölçme ve değerlendirme alanında en fazla 2008 (f=7) ve 2011 (f=7) yıllarında en az ise; 2003 (f=1) ve 2006 (f=1) yıllarında tezlerin yazıldığı görülmektedir.

2. İncelenen lisansüstü tezlerin türleri nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin türleri ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 2'de yer almaktadır.

Grafik 2.

İncelenen Lisansüstü Tezlerin Türlerine Ait Frekans Değerleri

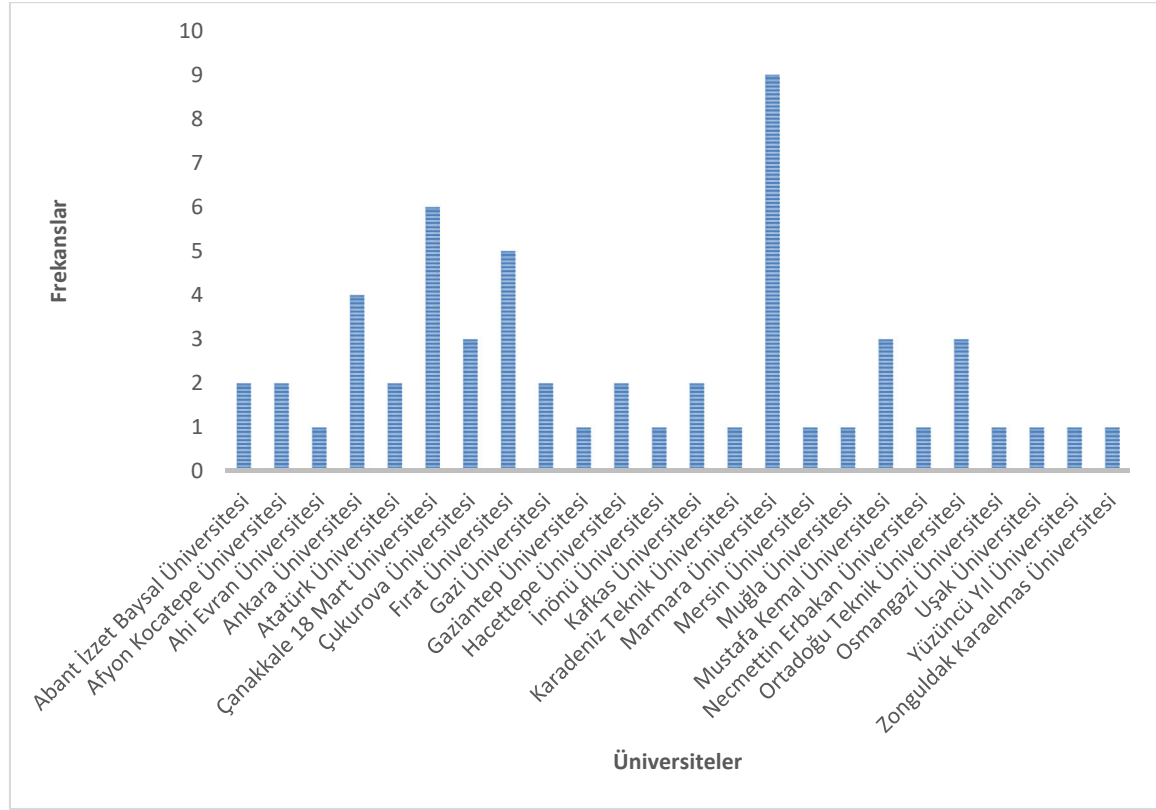
Grafik 2'ye göre, ilkökulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan yüksek lisans tezi 43 iken; doktora tezi 13 olarak görülmektedir.

3. İncelenen lisansüstü tezlerin üniversiteleri nelerdir?

Çalışmada yapılan doküman analizi sonucu, incelenen lisansüstü tezlerin hangi üniversitelerde yazıldığı ile ilgili elde edilen sonuçlar Grafik 3'te yer almaktadır.

Grafik 3.

İncelenen Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Üniversitelere Ait Frekans Değerleri

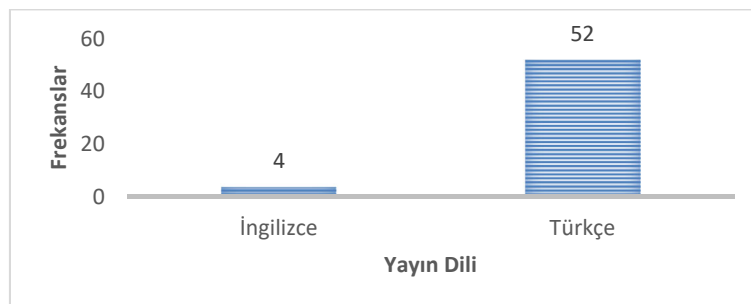
Grafik 3'e göre, ilkökulda ölçme ve değerlendirme alanında en fazla tezin yazıldığı üniversite Marmara Üniversitesi'dir ($f=9$), onu Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ($f=6$) takip etmektedir. En az tezin yazıldığı üniversiteler ise; Ahi Evran Üniversitesi ($f=1$), Gaziantep Üniversitesi ($f=1$), İnönü Üniversitesi ($f=1$), Karadeniz Teknik Üniversitesi ($f=1$), Mersin Üniversitesi ($f=1$), Muğla Üniversitesi ($f=1$), Necmettin Erbakan Üniversitesi ($f=1$), Osmangazi Üniversitesi ($f=1$), Uşak Üniversitesi ($f=1$), Yüzüncü Yıl Üniversitesi ($f=1$), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'dir ($f=1$).

4. İncelenen lisansüstü tezlerin yayın dilleri nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin dilleri ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 4'te yer almaktadır.

Grafik 4.

İncelenen Lisansüstü Tezlerin Dillerine Ait Frekans Değerleri

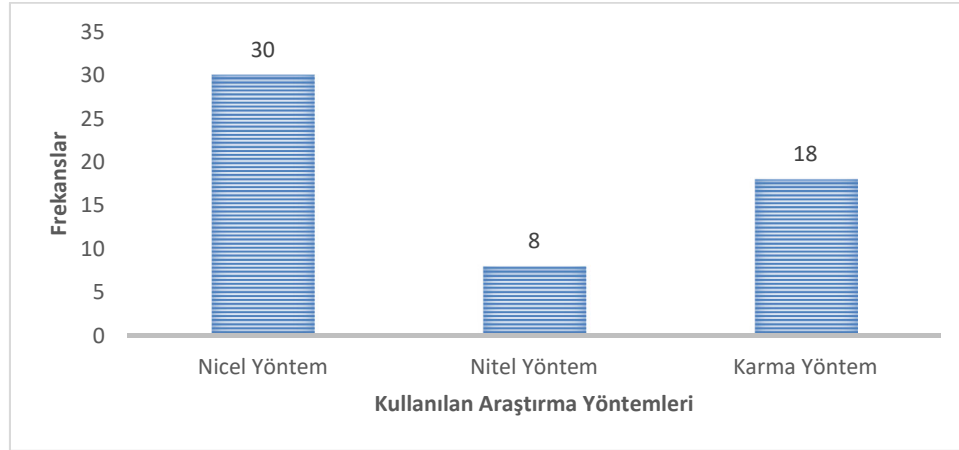
Grafik 4'e göre, ilkokulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan tezlerden 4'ünün dilinin İngilizce olduğu; 52'sinin dilinin ise Türkçe olduğu görülmektedir.

5. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 5'te yer almaktadır.

Grafik 5.

İncelenen Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Ait Frekans Değerleri

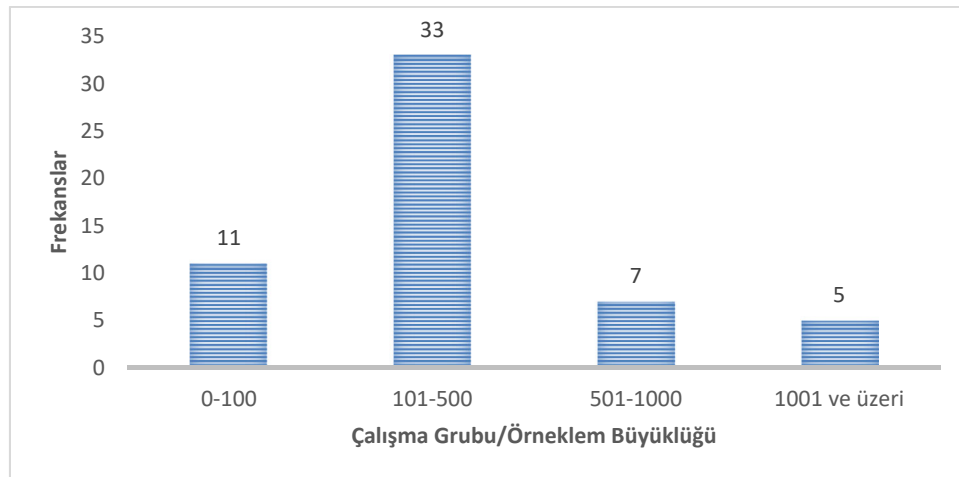
Grafik 5'e göre, ilkokulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan tezlerde araştırma yöntemi olarak en fazla nicel yöntemin ($f=30$) kullanıldığı; en az ise nitel yöntemin ($f=8$) kullanıldığı görülmektedir.

6. İncelenen lisansüstü tezlerin çalışma grubu/örneklem özellikleri nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin çalışma grubu/örneklem özellikleri ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 6a ve 6b'de yer almaktadır.

Grafik 6a.

İncelenen Lisansüstü Tezlerdeki Örneklem Büyüklüğüne Ait Frekans Değerleri

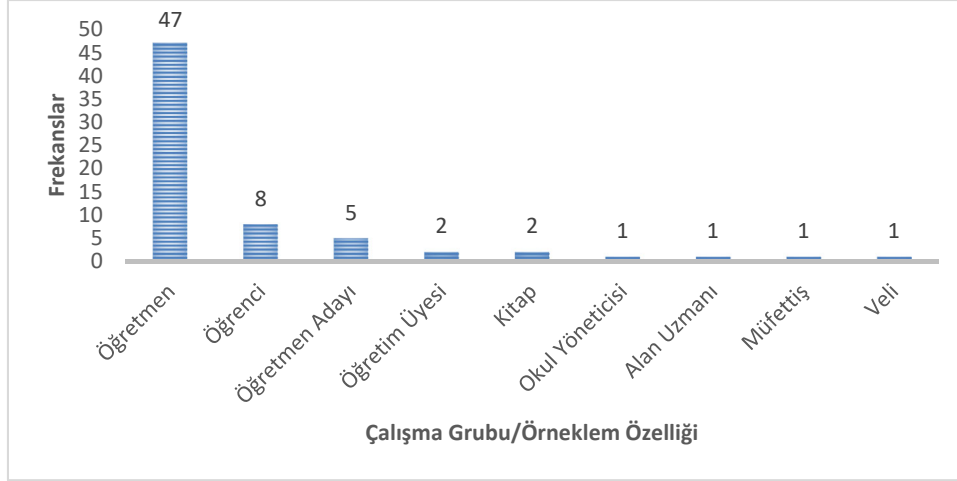
Grafik 6a'ya göre, ilkokulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan tezlerde çalışma grubu/örneklem büyüklüğü olarak en fazla 101-500 arası çalışma grubuyla/örneklemle

(f=33) yapılan araştırmaların olduğu; en az ise 1001 ve üzeri (f=5) çalışma grubuyla/örnekleme yapılan araştırmaların olduğu görülmektedir.

Grafik 6b.

İncelenen Lisansüstü Tezlerdeki Çalışma Grubu/Örneklem Özelliklerine Ait Frekans Değerleri

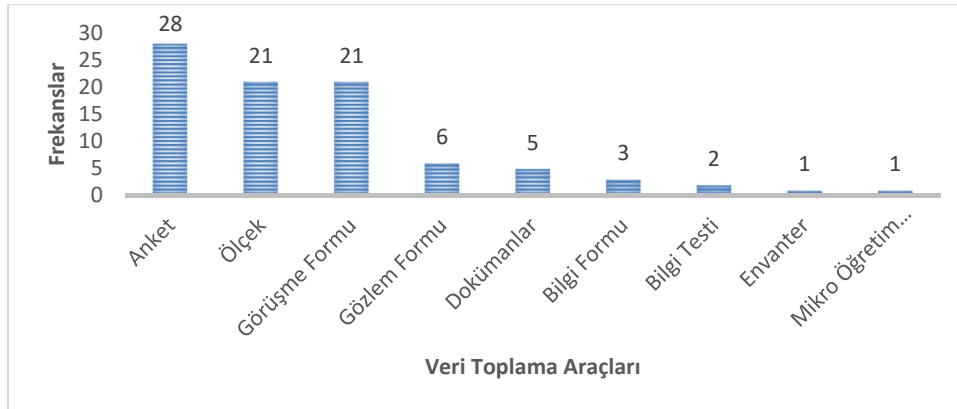
Grafik 6b'ye göre, ilkökulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan tezlerde çalışma grubu/örneklem olarak en fazla öğretmen (f=47) grubuyla araştırmaların yapıldığı, bunu öğrenci (f=8) ve öğretmen adayının (f=5) takip ettiği; en az ise okul yöneticisi (f=1), alan uzmanı (f=1), müfettiş (f=1) ve velinin (f=1) çalışma grubu/örneklem olarak seçildiği araştırmaların olduğu görülmektedir. İncelenen tezlerin bazılarında tek bir çalışma grubu/örnekleme araştırmaların yürütülmediği bazı tezlerde öğretmen-öğrenci-öğretmen adayının birlikte çalışıldığı veya öğretmen-öğrenci-velinin birlikte çalışıldığı üç gruba; ya da öğretmen-yazılı sınav, öğretmen-öğrencinin birlikte çalışıldığı iki gruba rastlanmıştır.

7. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 7'de yer almaktadır.

Grafik 7.

İncelenen Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Ait Frekans Değerleri

Grafik 7'ye göre, ilkökulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan tezlerde veri toplama

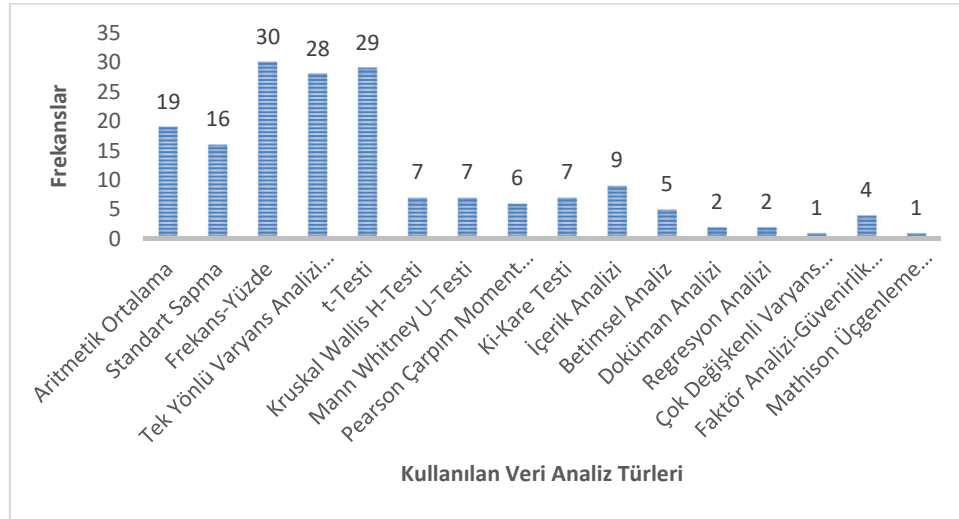
aracı olarak en fazla anket ($f=28$), daha sonra ölçek ($f=21$) ve görüşme formunun ($f=21$) kullanıldığı görülmektedir. İncelenen tezlerde veri toplama aracı olarak en az ise envanter ($f=1$) ile mikro öğretim uygulamalarının ($f=1$) kullanıldığı görülmektedir. İncelenen tezlerin bazılarında tek bir veri toplama aracının kullanılmadığı anket-görüşme formu-gözlem formu-doküman, görüşme formu-gözlem formu-doküman, ölçek-anket gibi birden fazla veri toplama aracının bir arada kullanıldığına rastlanmıştır.

8. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz türleri nelerdir?

Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz türleri ile ilgili yapılan doküman inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar Grafik 8’de yer almaktadır.

Grafik 8.

İncelenen Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Türlerine Ait Frekans Değerleri

Grafik 8’e göre, ilkökulda ölçme ve değerlendirme alanında yazılan tezlerde en çok kullanılan veri analiz türleri sırasıyla; frekans-yüzde ($f=30$), t-testi ($f=29$) ve tek yönlü varyans analizi (anova) ($f=28$) iken; en az kullanılan veri analiz türleri ise çok değişkenli varyans analizi (manova) ($f=1$), mathison üçgenleme yöntemi ($f=1$), doküman analizi ($f=2$) ve regresyon analizi ($f=2$) olarak görülmektedir. İncelenen tezlerin bazılarında nicel ve nitel veri analiz türlerinin birlikte kullanıldığına, bazı tezlerde ise; birçok nitel veri analiz türünün ya da birçok nicel veri analiz türünün bir arada kullanıldığına rastlanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İlkokulda ölçme ve değerlendirme alanında yapılan literatür taraması sonucu incelenen tezlerden amaçları; matematik dersi (Acar, 2008; Bal, 2009; Demir, 2015; Dai, 2019), sosyal bilgiler dersi (Adanalı, 2008; Başkanuş, 2011), fen dersi (Karaoğlu, 2014; Ersoy, 2008), alternatif ölçme değerlendirme (Alkan, 2012; Demirbaş, 2012; Demirkol, 2018; Duran, 2013; Duran, 2017; Kanatlı, 2008), otantik ölçme ve değerlendirme (Çiçek-Erdoğan, 2019; Kılıç, 2014), öğretmenlerin yeterlilikleri (Arda, 2007; Çelik, 2020; Çetin, 2010; Esen, 2019; Geçim, 2017; Güneş, 2007; Özenc, 2013; Yavuz, 2011; Yüce-Maral, 2009) gibi konular olan araştırmalara rastlanmış, yapılan çalışmaya benzer bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak ölçme değerlendirme ve eğitim alanında yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar incelenerek araştırma bulgularıyla karşılaştırılmış ve

tartışılmıştır.

Yapılan çalışmanın sonuçları ile diğer araştırma bulgularının sonuçları aşağıda karşılaştırılarak verilmektedir:

- İlkokulda ölçme ve değerlendirme alanında en fazla 2008 ve 2011 en az ise; 2003 ve 2006 yıllarında tezlerin yazıldığı görülmektedir. Benzer şekilde Şenyurt, Özer-Özkan (2017) da; “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Tematik ve Metodolojik Açından İncelenmesi” isimli çalışmasında eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında en fazla yüksek lisans tezinin 2009-2012 yılları arasında yazıldığı sonucuna ulaşmıştır. Özalp (2018) ise; “Sosyal Bilgilerde Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme: Bir Meta-Sentez Çalışması” isimli araştırmasında sosyal bilgilerde ölçme değerlendirme alanında en fazla tezin 2009 ve 2010 yıllarında, en az tezin ise 2003, 2004, 2005, 2007 ve 2013 yıllarında (1’er tane) yazıldığını belirtmiştir. Bunun nedeni; ölçme değerlendirmenin önemini ilerleyen yıllarda giderek artması ve bu konuda çalışmalara ihtiyaç duyulması olarak düşünülebilir.
- İncelenen tezlerden 43’ü yüksek lisans; 13’ü ise doktora tezidir. Lisansüstü tezlerin incelendiği diğer çalışmalarda da benzer şekilde yüksek lisans tezinin doktora tezinden daha fazla olduğu bulgularına ulaşılmıştır (Küçüköğlü ve Ozan, 2013; Özalp, 2018). Bu sonucun yüksek lisans öğrencilerinin doktora öğrencilerinden sayıca fazla olması nedeniyle ortaya çıktığı düşünülmektedir.
- İncelenen tezlerden en fazla tezin yazıldığı üniversite Marmara Üniversitesi’dir, onu Çanakkale 18 Mart Üniversitesi takip etmektedir. En az tezin yazıldığı üniversiteler ise; Ahi Evran Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Muğla Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’dir. Araştırmada ulaşılan lisansüstü tezlerin üniversitelere dağılımı incelendiğinde tezlerin toplam 24 üniversitede yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Özalp (2018)’in de yaptığı çalışmada incelediği tezlerde “*Türkiye’de 23 farklı üniversitede Sosyal Bilgilerde ölçme ve değerlendirme ile ilgili araştırma yapıldığı ve bu üniversitelerin arasından en fazla çalışmanın Marmara Üniversitesi’nde hazırlandığı*” bulgusu çalışmanın bulgusunu destekler niteliktedir.
- İncelenen tezlerden dili İngilizce olan 4 iken; dili Türkçe olan 52 tez olarak görülmektedir. Ulutaş ve Ubuz (2008), “Matematik Eğitiminde Araştırmalar ve Eğilimler: 2000 ile 2006 Yılları Arası” isimli çalışmasında incelediği makalelerin yayın dillerinin çoğunlukla Türkçe olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durumun; yabancı dilin öğrenilmesi ve kullanılması sürecinde yaşanan zorluklardan kaynaklandığı düşünülebilir. Ülkemizde yapılan araştırmaların anadilde yazılmasının daha kolay olması ve yapılan çalışmanın yabancı dile çevrilme sürecinde anlamın tam olarak verilememesi veya çeviri yanlışları/eksiklikleri olabileceği gibi sorunlar nedeniyle yayın dili olarak Türkçe daha fazla kullanılıyor olabilir.
- İncelenen tezlerden araştırma yöntemi olarak en fazla nicel yöntemin kullanıldığı; en az ise nitel yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Gökteş vd. (2012), “Türkiye’deki Eğitim Araştırmalarında Eğilimler: Bir İçerik Analizi” isimli çalışmasında “ülkemizde

eğitim araştırmalarındaki çalışmaların büyük bir oranının nicel araştırmalardan (% 69.9) oluştuğunu; Şahin ve Kaya (2020) "Alternatif Ölçme Değerlendirme ile İlgili Yapılan Araştırmaların İncelenmesi: Bir İçerik Analizi" isimli araştırmasında kullanılan yöntemlerin "sırasıyla en fazla nicel yöntem, daha sonra karma yöntem, en az ise nitel yöntem" olduğunu; Küçüköğlü ve Ozan (2013) ise incelenen tezlerde en fazla kullanılan yöntemin nicel yöntem olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmalar araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Böyle bir sonuca ulaşılmasının sebebi; lisansüstü eğitimde verilen araştırma yöntemleri alanındaki derslerde nitel araştırma alanında uzmanlaşan akademisyen oranının nicel araştırma alanında uzmanlaşan akademisyen oranına kıyasla daha az olması ve araştırma yöntemlerinin metodolojisindeki farklılıklar nedeniyle araştırmacıların nicel araştırmaya yoğunlaşması olabilir.

- İncelenen tezlerden çalışma grubu/örneklem büyüklüğü olarak en fazla 101-500 arası çalışma grubuyla/örneklemle yapılan çalışmaların olduğu; en az ise 1001 ve üzeri çalışma grubuyla/örneklemle yapılan çalışmaların olduğu görülmektedir. Göktaş vd.'nin (2012) çalışmasında daha çok 101- 300 (% 22.8) ile 31- 100 (% 22.2) kişi arasında değişen örneklem büyüklüklerinin tercih edildiğini belirtmesi; 1- 10 (% 3.7) ve 1000'den fazla (% 4.6) kişi arasında değişen örneklem büyüklüklerinin ise daha az tercih edildiğini belirtmesi; Şahin ve Kaya'nın (2020) incelenen araştırmalarda "ilk sırada 101-300 (f=20) aralığında, ikinci sırada 31-100 aralığında (f=11) örneklem kullanılan çalışmaların yer aldığını; en az ise 701-1000 (f=1) aralığında örneklem kullanılan çalışmaların olduğunu belirtmesi araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasının nedenleri; nicel araştırmaların daha fazla yapılması, nicel araştırmalarda çalışılan örneklem büyüklüğünün belirtilen değerlerle uyumlu olması; ayrıca 1001'in üzerinde örnekleme ulaşılması noktasında araştırmacıların zorluklarla karşılaşmaları olarak düşünülebilir.

İncelenen tezlerden çalışma grubu/örneklem olarak en fazla öğretmen grubuyla çalışmaların yapıldığı, bunu öğrencilerin ve öğretmen adayının takip ettiği; en az ise okul yöneticisi, alan uzmanı, müfettiş, veli ve yazılı sınavın çalışma grubu/örneklem olarak seçilen çalışmalar olduğu görülmektedir. İncelenen tezlerin bazılarında tek bir çalışma grubu/ örneklemle araştırmaların yürütülmediği bazı tezlerde öğretmen-öğrenci-öğretmen adayının birlikte çalışıldığı veya öğretmen-öğrenci-velinin birlikte çalışıldığı üç gruba; ya da öğretmen-öğrencinin birlikte çalışıldığı iki gruba rastlanmıştır. Araştırma sonuçlarıyla benzer bir şekilde Göktaş vd. (2012)'de çalışmasında incelenen makalelerde örneklem grubu olarak daha çok eğitim fakültesi öğrencilerinin (% 26.1) ve öğretmenlerin (% 17.7); Şenyurt ve Özer-Özkan (2017) araştırmasında örneklem grubu olarak öğrencilerin; Özalp (2018) örneklem grubu olarak öğretmenlerin; Küçüköğlü ve Ozan (2013) ise örneklem grubu olarak ilköğretim öğrencileri ve öğretmenlerin seçildiğini belirtmişlerdir. İncelenen tezlerde örneklem/çalışma grubu olarak en fazla öğretmen ve öğrencilerin seçilmesi çalışılan alanın eğitim alanı olması nedeniyle beklenen bir sonuç olarak düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Acar, T. (2008). *Yeni ilköğretim matematik programında yer alan alternatif değerlendirme yaklaşımlarının uygulamadaki etkinliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü

Yıl Üniversitesi, Van.

- Adanalı, K. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde alternatif değerlendirme: 5. sınıf sosyal bilgiler eğitiminin alternatif değerlendirme etkinlikleri açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ahmedi, V. (2019). Teachers' attitudes and practices towards formative assessment in primary schools. *Journal of Social Studies Education Research*, 10(3), 161-175.
- Alkan, F. (2012). *Okul yöneticilerinin ilköğretim okullarında alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri: Uşak ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Arda, D. (2007). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin 2005 öğretim programı ekseninde ölçme ve değerlendirme alanındaki yeterlilik ve görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Atılğan, H. (2009). Değerlendirme ve not verme. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avşar, Z. (2009). İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi değerlendirme süreci ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 81-89.
- Baki, A. (2006). İlköğretim Programları. İçinde Kıroğlu, K. (Ed.), *İlköğretim matematik dersi öğretim programı ve kılavuzu (183-364)*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Bal, A. P. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf matematik öğretiminde uygulanan ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Başkonuş, T. (2011). *İlköğretim 1.kademe sosyal bilgiler programında yer alan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanılma düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Birinci-Konur, K., & Konur, B. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin kullandıkları ölçme değerlendirme metotlarına ilişkin görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 5(2), 138-155.
- Çelik, S. (2020). *Öğretmenlerin beceri öğretimi yeterlik algıları ile ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çetin, A. (2010). *Ölçme değerlendirmede yeni yaklaşımlar ve Kars ili 1. kademe ilköğretim okullarında uygulanma düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Çiçek-Erdoğan, D. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının otantik ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik bilgi düzeyleri ve tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dai, A. (2019). *İlkokul matematik dersi öğretim programında önerilen ölçme değerlendirme araçlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri: Afyonkarahisar il örnekleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Demir, M. (2015). *Türkiye ve ABD'de ilkokul 4. sınıf matematik dersi öğretim programında*

- kullanılan alternatif değerlendirme yöntemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.*
- Demirbaş, B. (2012). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin yansıtıcı düşünme beceri düzeyleri ile öğretmenlerinin alternatif ölçme - değerlendirme tekniklerini bilme ve tercih etme sıklıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.*
- Demirkol, M. (2018). *Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarını kullanmalarına yönelik web tabanlı modül tasarımı ve değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.*
- Duran, A. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kullandıkları alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.*
- Duran, U. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin kullanımına ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.*
- Ersoy, E. (2008). *İlköğretim 1. kademe fen ve teknoloji dersindeki ölçme ve değerlendirme uygulamasının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.*
- Esen, Y. D. (2019). *Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanına ilişkin yeterlilik algılarının ölçülmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.*
- Geçim, E. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.*
- Gelbal, S., & Kelecioğlu, H. (2007). *Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 135-145.*
- Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M., & Sözbilir, M. (2012). *Türkiye'deki eğitim araştırmalarında eğilimler: bir içerik analizi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(1), 443-460.*
- Güneş, A. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.*
- Kabapınar, Y. (2009). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi. Ankara: Maya Akademi.*
- Kan, A. (2009). *Ölçmenin temel kavramları. İçinde Atılğan, H. (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme (1-22). Ankara: Anı Yayıncılık.*
- Kanatlı, F. (2008). *Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.*
- Karaman, P., & Şahin, Ç. (2014). *Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme*

- okuryazarlıklarının belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 15(2), 175-189.
- Karamustafaoğlu, O., & Kılıç, M.F. (2020). Eğitsel oyunlar üzerine yapılan ulusal bilimsel araştırmaların incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 1-25.
- Karaoğlu, A. (2014). *İlköğretim 4.ve 5. sınıf fen ve teknoloji derslerinde kullanılan tamamlayıcı ölçme-değerlendirme yöntemlerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Kılıç, R. (2014). *İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin otantik ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili bilgi, tutum ve görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kilmen, S., & Çıkrıkçı-Demirtaşlı, N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme ilkelerini uygulama düzeylerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(42), 27-55.
- Küçüköğlü, A., & Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 27-47.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage Publications.
- Önal-Çalışkan, İ., & Üstündağ, T. (2010). Ölçme ve değerlendirme dersinde yaratıcı dramanın kullanılmasına ilişkin katılımcı görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 35(155), 36-48.
- Özalp, M. T. (2018). Sosyal bilgilerde ölçme ve değerlendirme çalışmaları üzerine bir inceleme: bir meta-sentez çalışması. B. Tay (Ed.), *7. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (içinde 723-745). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Özçelik, D. A. (1981). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÜSYM Yayınları.
- Özenç, M. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Süral, S. (2014). Eğitim fakültesi öğrencileri ile pedagojik formasyon alan öğrencilerin ölçme değerlendirme dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 63-75.
- Şahin, Ç., & Kaya, G. (2020). Alternatif ölçme değerlendirme ile ilgili yapılan araştırmaların incelenmesi: bir içerik analizi. *Neuşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 798-812.
- Şenyurt, S., & Özer-Özkan, Y. (2017). Eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 628-653.
- Şimşek, Ö., & Bars, M., Zengin, Y. (2017). Matematik öğretiminin ölçme ve değerlendirme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(13), 189-207.
- Ulutaş, F., & Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000 ile 2006

yılları arası. *İlköğretim Online*, 7(3), 614-626.

Yalçınır, M. (2006). *Eğitimde gözlem ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın.

Yavuz, G. (2011). *Öğretmen adaylarının öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme alanındaki yeterliklerine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yüce-Maral, D. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterlilik düzeyleri ve hizmet içi eğitim gereksinimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.